

Nr 25

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning angående småföretagens och jordbrukets kapitalproblem m. m.

Bankoutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft sju inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nr 38 i första kammaren av herr *Sundin m. fl.* och nr 44 i andra kammaren av herrar *Jansson* i Benestad och *Eriksson* i Bäckmora, likalydande, nr 198 i första kammaren av herr *Domö m. fl.* och nr 237 i andra kammaren av herr *Darlin m. fl.*, likaledes likalydande, nr 316 i andra kammaren av herr *Carlsson* i Tibro *m. fl.* ävensom nr 312 i första kammaren av herr *Franzén* samt nr 363 i andra kammaren av herrar *Larsson* i Hedenäset och *Wahrendorff*, likalydande.

I motionerna I:38 och II:44 hemställs, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning av möjligheterna för hantverkare och småindustriföretagare att erhålla långfristiga krediter i enlighet med motionens syfte samt om framläggande för riksdagen av de förslag som utredningen kan föranleda.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen II:44.

Motionerna I:198 och II:237 utmynnar i yrkande att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning angående småföretagens och jordbrukets kapitalproblem.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II:237.

Yrkandet i motionen II:316 är att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att den pågående utredningen angående formerna för det statliga kreditstödet till hantverk och småindustri måtte få i uppdrag att skyndsamt undersöka möjligheterna för en sådan utformning av den statliga garantilånegivningen som i motionen föreslagits, och att i samma skrivelse hemställa att sagda utredning även måtte pröva lämpligheten av att också handelsidkare kommer i åtnjutande av samma förmåner som övriga småföretagare.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden hänvisas till motionen.

I motionerna I:312 och II:363 har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam utredning rörande möjligheterna av bättre tillgodoseende av jordbrukets behov av långfristiga krediter, varvid samtidigt en avvägning må göras gentemot övriga kreditändamål i enlighet med motionernas syfte.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen I:312.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden från *fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, arbetsmarknadsstyrelsen, kommerskollegium, lantbruksstyrelsen och utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri*, varjämte tillfälle beretts för *Landsorganisationen, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska jordbrukskreditkassan, Svenska sparbanksföreningen, Svensk industriförening och Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* att yttra sig i ärendet.

I. Allmänna synpunkter på småföretagens och jordbrukets kapitalproblem

Bankofullmäktige framhåller bl. a. att de av motionärerna avhandlade spörsmålen utan tvivel är av vital betydelse för småföretagsamheten och jordbruket. För företagare inom dessa områden blir otvivelaktigt ofta kapitalanskaffningssvårigheterna hindret för en eljest önskvärd utbyggnad eller rationalisering av driften, och det är självfallet angeläget att pröva olika möjligheter att lösa dessa svårigheter. Fullmäktige anser sig emellertid kunna fastslå, att de kreditförsörjningssvårigheter, som sålunda kan möta en företagare, mindre är en följd av att institutionella möjligheter till kreditgivning ej skulle stå till buds utan i allt väsentligt orsakas av nuvarande i förhållande till anspråken rådande knapphet på kapital. Då fullmäktige i rådande läge icke är beredda att medverka till en ytterligare utbyggnad av systemet med anordningar för en prioritering av kreditgivningen till nya ändamål, följer av det sagda, att några mer betydande kreditlättnader för berörda näringsgrenar icke står att vinna blott genom organisatoriska nyskapelser på dessas kreditmarknad.

Fullmäktige kan sålunda icke tillstyrka vare sig motionerna I:38 och II:44 eller I:312 och II:363 liksom ej heller motionerna I:198 och II:237 i vad sistnämnda motioner avser kreditmarknadsfrågor. Ej heller det i motionen II:316 framställda förslaget att detaljhandeln skulle få tillgång till på visst sätt statsgaranterade lån kan tillstyrkas av fullmäktige. Vad åter angår det i sistnämnda motion utformade förslaget till omorganisation av garantilångivningen till hantverk och småindustri är — såsom även motionärerna påpekar — att märka, att de administrativa formerna för dessa krediter för närvarande är under övervägande i utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri. Med hänsyn härtill anser sig fullmäktige ej böra föregripa utredningen genom att förorda viss organisationsform, och motionen torde ej heller i denna del enligt fullmäktige böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Av ett vid yttrandet fogat protokollsutdrag från bankofullmäktiges behandling av motionerna framgår, att tre av fullmäktiges ledamöter, herrar *Koll-*

berg, Rubbestad och Svärd, förordat, att fullmäktige ej skulle motsätta sig utredning i de frågor som beröres i de remitterade motionerna.

Fullmäktige i riksgäldskontoret uttalar följande.

Det torde knappast råda något tvivel om att utvecklingen under de senare åren för företagarna inom hantverk och småindustri samt detaljhandeln — trots vissa stödåtgärder från det allmännas sida — medfört svårigheter i fråga om kapitalförsörjningen. Dessa svårigheter är självfallet till en del att hänföra till den allmänna kapitalbristen och rådande kreditrestriktioner; den strukturella omdaning, som ifrågavarande näringsgrenar för närvarande undergår, har dock uppenbarligen accentuerat behovet särskilt av långfristiga, bundna krediter för utbyggnad och rationalisering. Härvid är att märka, att kreditmarknaden för närvarande saknar en speciell organisation, varigenom kapitalförsörjningen för de småföretagare, varom nu är fråga, skulle underlättas.

Ehuru man i detta sammanhang icke bör bortse från att den rådande kapitalbristen gör sig gällande på många andra av näringslivets områden och att den icke kan motverkas allenast genom tillskapandet av nya kreditinstitut eller nya kreditformer, finner fullmäktige likväl syftet med de i förevarande ämne väckta motionerna värt beaktande. Även enligt fullmäktiges mening talar sålunda skäl för att företagare inom hantverk och småindustri samt jämväl detaljhandeln beredes ökade möjligheter att erhålla efter verksamhetens art lämpade krediter, och att härvid de organisatoriska anordningarna genomföres, som kan vara nödvändiga för att nämnda företagare lättare skall kunna vinna tillträde till den långfristiga kreditmarknaden. Fullmäktige har härmed självfallet icke tagit ställning till själva avvägningsfrågan, nämligen i vilken utsträckning man rimligen bör med tillbakahållande av andra berättigade kapitalanspråk tillmötesgå kraven på en förbättrad kapitalförsörjning för nu ifrågavarande kategorier företagare.

För närvarande pågår en av riksdagen begärd översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri. Det synes lämpligt, att de i motionerna I:38 och II:44, I:198 och II:237 samt II:316 framförda synpunkterna och förslagen i fråga om kapitalförsörjningen inom dessa näringsgrenar samt inom detaljhandeln upptages till övervägande av nämnda utredning. Skulle detta icke låta sig göra, torde en särskild utredning i ämnet böra komma till stånd.

Svenska sparbanksföreningen anför bl. a. följande.

I de remitterade motionerna hävdas, att hantverket, småindustrin och jordbruket ha svårigheter beträffande försörjningen med kapital, och i synnerhet långfristiga krediter, och hemställes att därmed sammanhängande frågor skola bli föremål för utredning. Till väsentlig del äro sådana svårigheter hänförliga till de under senare år gällande kreditrestriktionerna, som äro kännbara över stora delar av skilda investeringsområden. Svenska sparbanksföreningen har emellertid givetvis intet att erinra mot att de i motionerna behandlade spörsmålen bli ytterligare undersökta. Undersökningar pågå inom utredningen angående formerna för det statliga kreditstödet till hantverk och småindustri, vilken utredning enligt vad som meddelas i en av motionerna beräknas kunna slutföra sitt arbete under 1958, liksom inom kreditmarknadsutredningen, och resultaten av dessa utredningar böra måhända avvaktas, innan eventuella ytterligare utredningar beslutas.

För sparbankerna med deras lokalt begränsade verksamhet är kreditgivningen till de ifrågavarande näringsgrenarna en naturlig och för sparbankerna själva angelägen uppgift. Det kan nämnas, att sparbankerna tillsammans svara för ungefär $\frac{1}{3}$ av den sammanlagda utestående institutionella kreditvolymen till jordbruket, vilket är en större andel av jordbrukets kreditvolym än någon annan institutionsgrupp svarar för. Den övervägande delen av denna utlåning utgöres av i realiteten långfristiga krediter. Bestämda uppgifter om sparbankernas utlåning till hantverket och småindustrin saknas, men det rör sig även här om betydande belopp. Naturligen lägga kreditrestriktionerna vissa hinder i vägen för tillgodoseendet av kreditbehoven inom dessa områden. Sådana hinder göra sig emellertid gällande även för andra viktiga näringsgrenar, och en restriktiv kreditpolitik med därav följande brist på kredit inom olika områden torde — och därom äro väl alla anses — få betraktas som ett nödvändigt led i en inflationsbekämpande allmän ekonomisk politik. Vad beträffar nyetableringen inom småföretagen förtjänar det också särskild uppmärksamhet, att även under tider, då av kreditrestriktioner betingade svårigheter icke förefinnas, beskattningsreglerna synas utgöra ett allvarligt och i många fall oöverstigitligt hinder för nyetableringen. En undersökning av småföretagens kapitalanskaffningsfrågor synes därför icke kunna gå förbi skattefrågorna.

Sparbanksföreningen vill i detta sammanhang peka på, att det sparandebortfall hos sparinstitutet, som uppbyggnaden av en stor allmän pensionsfond måste beräknas leda till — därest icke neutraliserande åtgärder exempelvis i den allmänna ekonomiska politiken och skattepolitiken till främjande av det personliga sparandet vidtagas — skulle innebära utomordentligt allvarliga störningar i småföretagens och jordbrukets kreditförsörjning om, såsom föreslagits, pensionsfondmedlen kanaliseras till huvudsakligen den offentliga sektorn och de större företagen. Sparandet i sparinstitutet är visserligen endast en mindre del av det totala sparandet, men det är den mindre del som har den utomordentligt viktiga funktionen att vara den för ifrågavarande näringsgrenar och stora delar av vårt folk enda möjligheten att få betydelsefulla enskilda kreditbehov tillgodosedda på ett rimligt och smidigt sätt.

Svenska försäkringsbolags riksförbund hävdar, att — om icke åtgärder vidtagas i de av motionärerna avsedda hänseendena — småföretagen och jordbruket kommer att inom en relativt snar framtid hamna i en ohållbar situation. Förbundet erinrar om den tilltänkta gemensamma nordiska marknaden och införandet av ett västeuropeiskt frihandelsområde, som kommer att kräva stor effektivitet och rörlighet av det svenska näringslivet. Detta gäller icke minst de små företagsenheterna, eftersom dessa eljest skulle få ännu svårare att hävda sig i konkurrensen. Ett sådant resultat skulle enligt förbundet innebära ett avsevärt nationalekonomiskt avbräck för hela det svenska samhället.

Införandet av en allmän tilläggs pensionering skulle, uttalar förbundet, ytterligare försämra situationen för företagen ur kapitalanskaffningssynpunkt. Sämst lottade skulle därvid utan tvekan de små företagen bli, eftersom den föreslagna återlånerätten icke är avsedd att bli automatisk utan företagen skulle konkurrera om de knappa lånemedlen efter kreditvärdig-

hetsprövning i varje särskilt fall. 1957 års pensionskommitté har i sin promemoria med förslag till fondförvaltning m. m. i samband med en utbyggd pensionering (SOU 1958:4) uttalat att man genom denna »betingade» återlånerätt skulle kunna undvika en enligt kommitténs mening omotiverad kreditgivning till de svagare företagen. De mindre företagen skulle få svårt att konkurrera om dessa återlån, eftersom dessa mindre enheter i allmänhet framstår som relativt sett »svagare» än storföretagen. För övrigt skulle inte heller en vidgad lånerätt ur den föreslagna pensionsfonden innebära någon reell lösning av de problem motionärerna dragit upp, när lånen icke är avsedda att beviljas på längre tid än 5 eller 10 år, beroende på säkerheten. Återlånerätten skulle dessutom snabbt begränsas av den föreslagna amorteringsskyldigheten på tidigare lån av denna typ.

II. Kreditproblemen inom hantverk och småindustri m. m.

Arbetsmarknadsstyrelsen erinrar om att det år 1954 införda systemet med statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag avser att ge möjlighet för hantverks- och småindustriföretag samt därmed jämförliga företag att erhålla finansiell hjälp för nyetablering, utvidgning och rationalisering i sådana fall, där eget kapital eller bankmässiga säkerheter icke kan tillhandahållas i tillräcklig utsträckning. Garantigivningen ingår vidare som ett led i en från det allmännas synpunkter önskvärd lokaliserings- och sysselsättningspolitik med syfte att i områden, där näringslivet är ensidigt inriktat eller domineras av konjunkturkänslig storindustri, åstadkomma en differentiering genom tillskapande eller utvidgning av livskraftig småindustri. I vissa fall avses därjämte att genom garantigivning medverka till skapande av ersättning för sysselsättningsmöjligheter, som kan äventyras genom att företag nedlägges. Det ifrågavarande lånegarantisystemet utgör en värdefull tillgång i arbetsmarknadsstyrelsens lokaliseringsverksamhet. Industrigarantilånen har möjliggjort en viss utbyggnad och differentiering av näringslivet inom sådana geografiska områden, där detta från arbetsmarknads- och lokaliseringssynpunkt varit särskilt angeläget. Låneverksamheten har medfört betydelsefulla resultat inte minst för många av landsbyggdens mindre och medelstora tätorter.

Kommerskollegium uttalar bl. a. följande.

I de väckta motionerna framförda förslag avse problem som till väsentlig del falla inom ramen för den utredning för översyn av kreditstödet åt nämnda näringsgrenar som av chefen för kungl. handelsdepartementet, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 juni 1956, uppdragits åt numera justitierådet S. Y. Söderlund, och vilka sålunda komma att ägnas uppmärksamhet vid uppdragets fullgörande. I dessa hänseenden anser Kollegium sig icke böra i förevarande sammanhang göra annat uttalande än att Kollegium, som med hänsyn till ämbetsverkets uppgifter inom den statliga verksamheten på detta område starkt känner behovet av fullständigt klarläggande

av grunderna för statens kreditstöd åt företagsamheten inom ifrågavarande sektioner av näringslivet, finner synnerligen önskvärt, att hithörande problem snarast möjligt kunna bliva föremål för principiellt ställningstagande från statsmakternas sida.

Vidkommande sådana genom motionerna väckta spörsmål av mera vittgående natur rörande hantverkets och småindustriens kapitalförsörjning, som icke utan vidare kunna anses ankomma på utredningsmannens prövning, synes det med hänsyn till ovanberörda förhållanden ändamålsenligast att dessa speciella frågor få upptagas till övervägande, sedan utredningsmannen framlagt sina under förberedelse nu varande förslag, då de kunna ägnas närmare prövning i ljuset av redan vunna utredningsresultat.

Utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri lämnar följande redogörelse för sina arbetsuppgifter.

Utredningen består av en ämbetsman såsom ensam utredningsman, till vilkens förfogande stå experter företrädande kommerskollegium, arbetsmarknadsstyrelsen, riksbanken, affärsbanker, företagareföreningar samt hantverk och småindustri. Enligt de för utredningen gällande direktiven avser utredningsuppdraget följande former av statligt kreditstöd åt hantverk och småindustri, nämligen hantverkslånefonden, fonden för hantverks- och småindustrikredit, företagareföreningarnas låneverksamhet samt industri-lånegarantierna. I enlighet med beslut av 1957 års riksdag avses utredningsarbetet jämväl skola innefatta manufakturförlagslånefonden, industrilånefonden, hemsloydslånefonden och sågverkslånefonden. I utredningsuppdraget ingår att företaga en översyn av nämnda stödformer samt att precisera det syfte, som det statliga kreditstödet till hantverk och småindustri och därmed jämförlig verksamhet i dess olika former avser att tillgodose. Det ankommer vidare på utredningen att bedöma i vad mån stödformerna kunna samordnas och att överväga de administrativa formerna för handläggningen av ärenden om statligt kreditstöd. Bland de särskilda spörsmål utredningen har att bedöma beträffande garantilåneverksamheten ingår frågan om kreditpolitiska åtgärders inverkan på de faktiska möjligheterna att erhålla industrigarantilån. I direktiven framhålles vidare att det är utredningen obehaget att pröva och avgiva förslag jämväl beträffande övriga med denna kreditstödjande verksamhet sammanhängande spörsmål av teknisk eller annan karaktär. Det må slutligen anmärkas att utredningens sammansättning torde giva vid handen att dess arbetsuppgifter avsetts främst skola vara av teknisk och administrativ natur.

Beträffande motionerna I:38 och II:44, I:198 och II:237, I:312 och II:363 framhåller utredningen att motionerna taga sikte på småföretagen samt jordbrukets allmänna kapitalproblem och särskilt frågan om behovet av statlig medverkan för att dessa näringsgrenar skola kunna komma i åtnjutande av långfristiga krediter.

Samtliga de stödformer, som omfattas av utredningens uppdrag, avse i huvudsak medellånga krediter, d. v. s. sådana med en löptid av i allmänhet högst 10 år. För vissa ändamål förekommer emellertid lån å längre tid. I utredningens uppdrag ingår bl. a. att överväga lånetidens längd och att i detta hänseende söka angiva gränserna gentemot andra låneformer. I detta sammanhang kommer sålunda under utredningsarbetet att behandlas frågan om i vilken utsträckning inom det statliga kreditstödet nuvarande ram utrymme bör finnas för långfristiga krediter åt hantverk och småindustri

och därmed jämförlig verksamhet. Det kan också förutses att, ehuru utredningen icke har att behandla frågan om behovet av nya stödformer eller ett vidgat kreditstöd, spörsmålet om långfristiga krediter till hantverk och småindustri kan komma att beröras i samband med den redogörelse för de kreditpolitiska åtgärdernas inverkan på de faktiska möjligheterna att få kreditgarantilån som utredningen har att lämna. Utredningen har däremot icke att behandla spörsmål rörande jordbrukets kreditproblem.

Sveriges hantverks- och småindustri. Organisationen förordar — i likhet med flera andra av de hörda instanserna — att motionerna I:38 och II:44 överlämnas till 1956 års utredning för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri. Organisationen framhåller vidare, att den förda ekonomiska politiken, närmast vad avser näringslivets rationaliseringsmöjligheter, uppenbart visar nödvändigheten av ökad kännedom i de beslutande instanserna om näringslivets och då främst de medelstora och mindre företagens creditsituation. Om en utredning kommer till stånd i anledning av motionerna I:198 och II:237, är organisationen för sin del beredd lämna sin medverkan i lämplig form.

Svensk industriförening ansluter sig till de i motionerna I:38 och II:44 framförda förslagen och vill speciellt trycka på det lämpliga i en utredning om möjligheterna att upplägga kollektiva obligationslån med staten som borgensman, och där småföretagen erbjuder förlagssäkerhet.

Svenska bankföreningen uttalar följande, efter att inledningsvis ha framfört vissa allmänna synpunkter på företagets kapitalförsörjning.

Man torde under inga omständigheter kunna räkna med att de mindre företagens kapitalbehov skall kunna tillgodoses enbart genom internt sparande. I stor utsträckning måste finansieringen även i fortsättningen baseras på upplåning. Såsom framhålles i motionerna I:198 och II:237 kan därvid endast undantagsvis obligationslån komma i fråga. I ekonomiska kretsar har man länge varit medveten om att detta innebär ett handikap för den mindre företagsamheten. Senast har saken berörts av 1957 års pensionskommitté i dess den 22 januari 1958 avgivna promemoria med förslag om fondförvaltning m. m. i samband med en utbyggd pensionering (SOU 1958:4). I denna promemoria ifrågasattes som en tänkbar lösning av problemet, att speciella hypoteksinstitut skulle tillskapas för förmedling av långfristig kredit till mindre och medelstora företag, vilka institut bl. a. skulle få rätt att upplåta obligationslån. Tanken på bildande av dylika institut med anknytning till affärsbankerna har varit under diskussion inom bankföreningen redan innan kommittépromemorian framlades, och bankerna kommer att ägna frågan fortsatt uppmärksamhet. Vissa svårigheter föreligger, men de förefaller ej vara större än att de bör kunna övervinnas. Däremot måste bankföreningen ställa sig tvivlande till de praktiska möjligheterna att förverkliga den i motionerna I:38 och II:44 framförda tanken på uppläggande av kollektiva obligationslån med staten som borgensman. Tillräckliga skäl att igångsätta en utredning härom synes därför icke föreligga.

Ett annat uppslag som framförts i sistnämnda två motioner är att långfristiga krediter till bunden ränta skulle ordnas genom företagarföreningarna. Enligt bankföreningens mening är det angeläget att återhållsamhet iakt-

tages i fråga om den statliga långivningen till olika sektorer av vårt näringsliv. I vart fall synes prövningen av nu ifrågavarande uppslag tills vidare böra anstå i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri.

Landsorganisationen anför, att ett av de i motionerna I:38 och II:44 anförda motiven för att bereda hantverk och småindustri möjlighet till att erhålla långfristiga krediter synes vara helt ohållbart. Storindustrin har nämligen — i motsats till vad som säges i motionen — sedan många år saknat möjligheter att via obligationsmarknaden lägga upp långa lån, och småindustrin kan därför med hänsyn till företagarföreningarnas medel-långa krediter för närvarande sägas vara snarare bättre än sämre ställd i fråga om annan än kortfristig lånefinansiering. Att öppna tillträde till obligationsmarknaden enbart för småindustrin skulle enligt LO:s mening vara olämpligt så länge nuvarande knapphetstillstånd vad gäller långa krediter består. Frågan kan emellertid komma i ett annat läge vid genomförandet av en allmän pensionsförsäkring.

Beträffande de i motionen II:316 väckta frågorna framhåller *utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri* följande.

Av de förslag som framläggas i motionen synes det ena, nämligen att anförtro beslutanderätten i ärenden om statligt kreditstöd till bankerna, kunna av utredningen prövas inom ramen för uppgiften enligt direktiven att överväga de administrativa formerna för handläggningen av ärenden om statligt kreditstöd. Den andra frågan som beröres i motionen, nämligen om lämpligheten av att även detaljhandeln får tillgång till denna kreditform, torde däremot väsentligen falla utanför utredningens nuvarande uppdrag. Däri kan nämligen icke anses ingå att framlägga förslag om inrättande av nya låneformer för andra näringsgrenar än hantverk och småindustri och därmed jämförlig verksamhet. Ej heller torde det ankomma på utredningen att pröva huruvida möjlighet bör beredas vissa andra näringsgrenar att anlita de stödformer utredningsuppdraget avser. Utredningen kan visserligen förutsättas komma att behandla hithörande spörsmål, men endast som en fråga om gränsdragningen mellan hantverk och industri och därmed jämförlig verksamhet, å ena, samt andra näringsgrenar, å andra sidan. Det synes icke kunna göras gällande att detaljhandels kreditproblem äro så likartade med dem som nu förevarande utredning har att behandla att de av denna anledning böra hänskjutas dit. Det kan vidare antagas, att en utredning om detaljhandels kreditproblem kommer att kräva omfattande undersökningar exempelvis angående de nuvarande kreditförhållandena inom denna näringsgren samt beträffande dess lönsamhet och utvecklingstendenser. Utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri bör — i varje fall med den sammansättning utredningen för närvarande har — icke lämpligen åläggas arbetsuppgifter av nyss nämnt slag. Därest en utredning rörande handels kreditproblem skulle finnas påkallad, synes denna därför böra anförtros åt en särskild utredning.

Kommerskollegium och *Landsorganisationen* anför liknande synpunkter på denna motion.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser, att även om skäl kan anföras för att också mindre företag inom handeln bör beredas möjlighet att erhålla statlig lånegaranti i de fall då en eftersträvad rationaliserings- och lokaliseringseffekt kan ernås genom en sådan garanti, måste dock betydande praktiska svårigheter uppstå vid utformning och tillämpning av bestämmelser om statlig lånegaranti åt handelsföretag. För den händelse lånegarantier i någon form anses böra införas för mindre företag inom handeln bör enligt styrelsens mening bl. a. följande beaktas. Med hänsyn till angelägenheten av att lånegarantier kan lämnas till hantverk och småindustri bör motsvarande lånegarantier åt handeln inte få inkräkta på industriföretagens möjligheter till sådana. Styrelsen förordar, att, därest bestämmelser om lånegarantier åt handelsföretag införes, detta sker i form av en särskild författning och att det sammanlagda beloppet för denna form av lånegarantier fastställs särskilt.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation finner de i motionen framförda förslagen till en ändring av nuvarande garantilånggivning utgöra ett alternativ väl värt att prövas av pågående utredning på området. Särskilt förslaget att den statliga garantin skulle omfatta exempelvis 90 procent av beviljad lånesumma, varvid bankerna skulle bära en självrisk på 10 procent, förefaller lämpligt då, som motionärerna framhåller, bankernas rätt att bevilja s. k. blanco-krediter härigenom kunde utnyttjas av de mindre företagen. Det är riktigt, som motionärerna framhåller, att de av riksdagen för några år sedan beslutade ändringarna i banklagen i syfte att möjliggöra blanco-krediter blivit en död reform. Organisationen tillstyrker därför motionens förslag i detta avseende och hemställer att pågående utredning av de statliga låneformerna beaktar förslaget.

Svensk industriförening instämmer i den argumentering och de förslag som framställts i motionen II:316 och vill särskilt framhålla två, enligt föreningens mening, avgörande förhållanden. Det första avser affärsbankernas ställning såsom kreditgivare till småföretagarna. Enligt föreningens uppfattning skulle det vara en stor olycka för småföretagsamheten i landet, om strukturen i affärsbankernas kreditgivning skulle förändras så, att dessa mer och mer tvingas till långfristiga kreditgivningar åt stat och kommun för bostadsbyggande och liknande ändamål med motsvarande minskning av deras kreditgivning till småföretagarna. De senares naturliga kreditgivare har varit och bör bli just våra affärsbanker. Motionen II:316 kan, om dess förslag realiserar, på ett förtjänstfullt sätt komma att knyta affärsbankerna än intimare till småföretagarna, när det gäller kreditgivningen. Affärsbankerna har vid upprepade tillfällen förklarat sig villiga att ge förtroendekrediter till mindre företag och genom en ändring i banklagen häromåret har affärsbankerna nu också tillfälle att lämna s. k. in blanco-krediter upp till 75 000 kronor. Genom motionens förslag, att bankerna skulle bära en

självrisk på 10 procent av det utlånade kapitalbeloppet, vinnas den fördelen, dels att bankerna får ett mera direkt och omedelbart intresse av denna sorts kreditform, då man får pröva objekten från sina egna utgångspunkter utan att vara bunden av en 100 procent säkerhets automatiska utslag i fallet, dels även blir i tillfälle att på detta sätt förverkliga sina intentioner i fråga om in blanco-krediter till småföretagarna. Det andra förhållandet avser motionens förslag, att även detaljhandeln bör få tillgång till ifrågavarande kreditform. Ett sådant förslag måste, enligt föreningens mening, på det starkaste understödjas, då kreditproblemen bland detaljhandelns många småföretagare icke torde vara mindre än hantverkets och småindustriens. Även detaljhandeln måste inom det närmaste årtiondet göra jättelika investeringar, dels på grund av automationens utveckling även på detta område, dels även till följd av vissa strukturförändringar, konkretiserade i samköpsföreningar och liknande.

Bankföreningen vitsordar att en decentralisering av beslutanderätten i fråga om kreditgaranti för industrilån naturligtvis i och för sig framstår såsom önskvärd. Det oaktat kan bankföreningen emellertid icke tillstyrka det förslag i sådant hänseende som framlagts i motionen. Från principiell synpunkt möter det starka betänkligheter mot att låta det kreditinstitut, som skall lämna lånet, teckna statlig garanti till sin egen fördel. Som korrektiv mot missbruk har i motionen föreslagits att kreditinstitutet skulle vara skyldigt att stå tio procents självrisk. Med anledning härav må erinras att garantisystemet tillkommit för att vara till hjälp i sådana fall, då bankmässig risktäckning icke kan presteras.

Ej heller kan bankföreningen tillstyrka att kreditgarantisystemet utvidgas till att omfatta även handeln. I motionen ges intet belägg för att handeln skulle brottas med så pressande kreditsvårigheter att stödåtgärder från statens sida måste anses påkallade. Därmed är naturligtvis icke sagt att icke handelns lånemöjligheter kan behöva vidgas, men detta bör enligt bankföreningens mening i första hand åstadkommas genom att förlagsintekningsinstitutet göres tillämpligt även på handelsrörelser.

Svenska sparbanksföreningen framhåller i denna fråga följande.

Ett arrangemang, där borgensmannen — i detta fall staten — icke själv beslutar om omfattningen av sin garanti, är ägnat att väcka betänkligheter. Därjämte måste beaktas, att statsgarantin är avsedd för låntagare, vilkas ekonomiska ställning är sådan att de icke kunna erbjuda annan tillfredsställande säkerhet. Det är långt ifrån givet, att den av motionärerna tänkta anordningen med en kombination av statsgaranti och blancokredit skulle vara ägnad att skapa ökade kreditmöjligheter. Banklagstiftningen begränsar för övrigt såväl det belopp, till vilket kredit utan säkerhet kan lämnas i varje särskilt fall, som det totala utrymmet för sådan kreditgivning. Vid en kreditgivning enligt det föreslagna systemet av någon mera betydande omfattning skulle detta utrymme, som givetvis är avsett att komma till

användning även för andra läntagare, ganska snart kunna vara helt taget i anspråk.

För den händelse en decentralisering av beslutanderätten beträffande de nu ifrågakomma statsgaranterade lånen skulle anses böra genomföras, kan det måhända vara lämpligt, att beslutanderätten lägges hos företagarföreningarna, som redan nu handha fördelning av statliga lånemedel till småföretagen.

III. Jordbrukets kreditproblem

Lantbruksstyrelsen lämnar följande redogörelse för jordbrukets kreditförsörjning.

Vad då beträffar jordbrukets kreditförsörjning får styrelsen till en början erinra om att det jämlikt kungörelser den 11 juni 1948 (nr 342 och 366) åligger lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna att lämna stöd dels till yttre och inre rationaliseringsåtgärder på jordbrukets område, dels till förvärv av jordbruksegenheter och till anskaffande av för jordbruksdriften erforderliga inventarier. Detta stöd utgöres framför allt av statlig garanti för lån, som för nyssnämnda ändamål av jordbrukare tages i enskild kreditanstalt. Under de senaste åren har statsmakterna medgivit, att statlig kreditgaranti må beviljas för lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 10 miljoner kronor, för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 15 miljoner kronor, för jordbruksegenhetslån intill ett belopp av 20 miljoner kronor och för driftslån intill ett belopp av 6 miljoner kronor eller tillhoppa 51 miljoner kronor per år.

I samband med sina under de två senaste åren framställda anslagsäskanden har lantbruksstyrelsen påpekat, att efterfrågan på lånegaranti för yttre och inre rationalisering liksom för jordbruksegenhetslån och driftslån varit större än vad som kunnat utläsas av de uppgifter, som samtidigt redovisats rörande beloppen av de i anspråk tagna garantierna.

Under de senaste budgetåren har det nämligen allt oftare visat sig, att de av lantbruksnämnderna beviljade lånegarantierna på grund av kreditrestriktionerna icke kunnat utnyttjas av de på de särskilda orterna verk samma kreditinrättningarna till följd varav ett stort antal angelägna rationaliseringsåtgärder måst eftersättas. Under åren 1956 och 1957 har sålunda av beviljade kreditgarantier på drygt 100 miljoner kronor endast omkring 80 miljoner kronor kunnat tillgodogöras.

Till belysning av det aktuella läget har styrelsen under hand inhämtat vissa upplysningar från de kreditbeviljande inrättningarna. Av dessa upplysningar framgår bl. a. följande.

För jordbrukskassorna uppgick balansen per den 1 mars i år av genom lantbruksnämnderna beviljade men av kassorna icke utbetalade garantilån till ett belopp av i runt tal 5,6 miljoner kronor. Hos jordbrukskassorna fanns därjämte vid samma tidpunkt ansökningar om garantilån, som ännu icke behandlats av lantbruksnämnd, till ett belopp av omkring 3 miljoner kronor. Dessa siffror bör ses mot bakgrunden av att jordbrukskassorna under de senaste åren nödgats avslå ansökningar om garantilån till mycket betydande belopp.

Vad sparbankerna beträffar torde dessa, efter de lättnader i kreditrestriktionerna, som genomfördes i samband med diskontoböjningen i juli 1957, i stort sett kunnat tillfredsställa sina kreditsökande, även om det på sina

håll föreligger en viss eftersläpning. Man måste emellertid antaga, att den ringa eftersläpningen hos sparbankerna beror av ränteläget och av att sparbankerna f. n. icke ansett sig vid nuvarande höga räntesatser böra utlämna bundna jordbrukslån.

Beträffande fonden för supplementär jordbrukskredit, till vilken anvisats ett investeringsanslag på 50 miljoner kronor, kan nämnas att den på grund av en enligt styrelsens mening alltför restriktiv tillämpning av lånevillkoren kommit att tagas i anspråk endast till en relativt obetydlig del, i motsats till förhållandena beträffande fonden för lån till företagarföreningar m. fl., från vilken kunnat utlånas samtliga fonden tillförda investeringsanslag m. m. eller omkring 60 miljoner kronor. Riksdagen har f. ö. numera medgivit, att behållningen på fonden för supplementär jordbrukskredit, uppgående till 43,9 miljoner kronor, får överföras till fonden för låneunderstöd under benämningen stödlån till jordbrukare att användas till bestridande av kostnaderna för stödlån med anledning av 1957 års skörde-skador.

Beträffande hypoteksföreningarna kan nämnas, att hypoteksbankens emissionstillstånd under åren 1956 och 1957 uppgått till endast 40 miljoner kronor per år, och att medgivande till obligationsförsäljning för första halvåret 1958 medgivits för endast 20 miljoner kronor. Mot dessa siffror bör sättas hypoteksföreningarnas utlåning under 5-årsperioden 1951—1955 uppgående i medeltal till 75 miljoner kronor per år. Denna nedskärning av utlåningsmöjligheterna har återspeglats i en ökning av inneliggande låneansökningar, som den 1 januari 1956 uppgick till 20 miljoner kronor, den 1 januari 1957 till 40 miljoner kronor och den 1 januari 1958 till drygt 70 miljoner kronor. Genom det för första halvåret 1958 lämnade försäljningstillståndet på 20 miljoner kronor och genom ianspråktagande av alla förefintliga överskott har hypoteksföreningarna momentant nedbringt eftersläpningen till ca 45 miljoner kronor. Nyttillkommande ansökningar kommer emellertid att före halvårsskiftet ånyo öka balansen.

Ehuru det är omöjligt att utreda, i vad mån den nu berörda eftersläpningen beror av ränteläget, som ju i och för sig kan medföra, att efterfrågan på hypoteksföreningarnas 5-årshundna lån till en räntesats av 5,35 procent blivit större än normalt med hänsyn till att sparbankernas och jordbrukskassornas icke bundna lån betingar en ränta av 6—6½ procent, visar de anförda siffrorna tydligt, att jordbruket med avseende på möjligheterna att tillgodose sitt behov av långfristig kredit hamnat i ett prekärt läge. Det må även anmärkas, att ifrågavarande lånebehov endast omfattar sådana ansökningar, som ligger inom de allmänna riktlinjerna för kreditpolitiken, och att lånebehoven genomsnittligt torde representera en hög angelägenhetsgrad. Hypoteksföreningarna har vidare kunnat konstatera en kraftig ökning av restantierna för förfallna räntor och amorteringar, vilket tyder på att jordbrukarna i stor utsträckning nödgats skaffa erforderligt driftkapital genom att så länge som möjligt underlåta att betala räntor och amorteringar på sina lån hos hypoteksföreningarna. Samma iakttagelse har kunnat göras hos riksbanken i fråga om stödlånen med anledning av de senare årens skördeskador.

I detta sammanhang kan vidare förtjäna framhållas, att jordbrukets kredit från landshypoteksorganisationen, jordbrukskasseorganisationen, sparbankerna och affärsbankerna under åren 1951—1954 ökade med 135, 148, 219 resp. 246 miljoner kronor, men att ökningen numera visat en svagare

tendens. Ökningen uppgick under år 1955 till 184 miljoner kronor, 1956 till endast 118 miljoner kronor och under år 1957 till ca 180 miljoner. Samtidigt har nyssnämnda kreditinrättningar samt postgiro, postsparbank, försäkringsbolag och affärsbanker ökat sina placeringar på kapitalmarknaden i väsentlig grad. Till belysning av detta kan nämnas, att placeringarna på kapitalmarknaden för nämnda kreditinrättningar 1954 uppgick till 2,9 miljarder kronor och år 1957 till 3,4 miljarder kronor. Utlåningen till jordbruket har sålunda — trots att den statliga kreditgarantigivningen ger ett stöd — icke kunnat hålla jämna steg med utlåningen för andra ändamål vare sig på den kortfristiga eller mera långfristiga kapitalmarknaden. Det förtjänar i detta sammanhang även framhållas, att enligt gällande bestämmelser statlig garanti ej må beviljas för lån, som kan erhållas såsom bottenlån i någon av de nyss nämnda kreditanstalterna. Eftersom kreditmöjligheterna är så starkt begränsade, att lånesökandena i många fall ej ens kunnat erhålla bottenlån, har det givetvis ej heller varit möjligt att med hjälp av statlig kreditgaranti finansiera önskvärda förbättringsåtgärder.

Sammanfattningsvis kan sägas, att utvecklingen på kreditmarknaden i vad den avser jordbruket innebär att omkring 20 procent av de av lantbruksnämnderna i enlighet med statsmakternas direktiv för rationaliseringsåtgärder på jordbrukets område beviljade kreditgarantierna icke kan utnyttjas av kreditinrättningarna i landet samt att jordbrukets behov av långfristig kredit visar en eftersläpning av omkring 75 miljoner kronor.

Resultatet av den vid lantbruksnämnderna bedrivna rationaliseringsverksamheten beror i hög grad på storleken av de medel, som av statsmakterna och de kreditgivande organisationerna kan ställas till jordbrukarnas förfogande för investeringar m. m. Här torde jämväl böra erinras om att jordbruket blivit en allt mer kapitalkrävande näringsgren och att kapitalbehovet med hänsyn till den nödvändiga rationaliseringen och mekaniseringen av driften torde ha vuxit hastigare än hos de flesta andra näringsgrenar. Det torde även vara ett faktum, att jordbruket i större utsträckning än andra näringar är i behov av en mera långfristig kredit.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då kreditrestriktionerna skapat ett mycket bekymmersamt läge för jordbrukarna och medfört att angelägna åtgärder för rationaliseringen fått anstå eller i vissa fall rent av skrinläggas, får styrelsen understryka som synnerligen angeläget, att de enskilda kreditinrättningarna måtte beredas möjlighet till sådan ökning i sin utlåning, att de på jordbruksrationaliseringens område mest överhängande kreditbehoven måtte kunna tillgodoses.

Fullmäktige i riksgäldskontoret framhåller, att jordbrukets fortlgående rationalisering innebär en utveckling mot allt mer kapitalkrävande driftförhållanden. I jämförelse med hantverk och småindustri föreligger dock den väsentliga skillnaden, att för jordbrukets vidkommande redan finnes ett väl utbyggt system för långfristig kreditgivning. De nuvarande kapitalanskaffningssvårigheterna för jordbruket beror sålunda icke på någon brist på lämpliga hypoteksinrättningar utan får i främsta rummet tillskrivas den allmänna knappheten på kapital samt gällande kreditrestriktioner. Vid sådant förhållande och då jordbrukets kreditproblem — bl. a. frågan om återinförande av sekundärlån för jordbruket — kan i viss utsträckning väntas bli behandlade av kreditmarknadsutredningen, synes något initiativ

från riksdagens sida med anledning av förevarande motionsyrkanden icke erforderligt.

Bankföreningen delar den uppfattning åt vilken givits uttryck i motionerna I:312 och II:363 samt I:198 och II:237 enligt vilken jordbrukarna under senare år haft stora svårigheter att skaffa långfristiga krediter, bl. a. på den grnd att Sveriges allmänna hypoteksbank icke tillåtits att emittera obligationslån i den utsträckning som varit önskvärd och prioriteringen på obligationsmarknaden som tillkommit staten och bostadsbyggandet haft olyckliga verkningar för näringslivet. Emissionskontrollen anses sålunda ha fått en snedvridande och fastlåsande verkan och kanske mer än något annat ha bidragit till den nuvarande desorganisationen av kapitalmarknaden. Enligt bankföreningens mening är det därför i hög grad önskvärt att kontrollen upphäves. I nuvarande läge med stagnerande konjunktur torde också en sådan lättnad kunna genomföras utan alltför stora påfrestningar. För övrigt torde det över huvud icke vara möjligt att åstadkomma en varaktig sanering av vår ekonomi utan att en fri kapitalmarknad återställes.

I förevarande sammanhang uttalar motionärerna att det är nödvändigt att jordbruket och småföretagsamheten får större andel av de samlade kreditresurserna än tidigare. Enligt deras mening bör en utredning igångsättas med uppgift bl. a. att uppdraga riktlinjer för en avvägning mellan jordbrukets behov och andra kreditändamål. Bankföreningen vill bestämt motsätta sig tanken på en dylik kvotreglering. Målet bör i stället vara att komma fram till en fri och rörlig marknad utan konstlade bindningar och prioriteringar.

Likaså avstyrker bankföreningen det av samma motionärer framförda förslaget om återinförande av den statliga sekundärlångivningen till jordbrukare. Enligt bankföreningens mening är läget på kreditmarknaden för närvarande icke sådant att det motiverar ytterligare statligt kreditstöd åt jordbruket.

Svenska jordbrukskreditkassan vitsordar, att jordbrukarna under senare år haft ökade svårigheter att tillgodose föreliggande kreditbehov. Emellertid synes detta närmast sammanhånga med de gällande kreditrestriktionerna. Då dessa i stort sett bestämmas av riksbanken kan det enligt jordbrukskreditkassans mening ifrågasättas, om särskild utredning i ämnet är påkallad. I sammanhanget vill jordbrukskreditkassan uttala, att erfarenheterna av den tidigare sekundärlåneverksamheten för jordbruket näppeligen ger stöd för ett återinförande av denna låneform.

Svenska försäkringsbolags riksförbund framhåller följande.

Huruvida och i vad mån de i motionerna behandlade frågorna även kommer att upptagas till behandling av den 1957 tillkallade kreditmarknadsutredningen synes icke alldeles klart. Sistnämnda utredning torde emellertid — som i motionerna I:312 och II:363 närmare utvecklas — främst

sysselsätta sig med den långa marknadens kvantitativa problem. Därest så skulle vara fallet och om jordbrukets kreditproblem icke heller eljest skulle kunna upptagas till behandling av någon pågående utredning, synes det befogat att en särskild utredning tillsättes rörande dessa av motionärerna väckta frågor.

Riksförbundet landsbygdens folk understryker svårigheterna för jordbruket att erhålla långfristiga krediter och framhåller, att om jordbruket i fortsättningen skall kunna hävda sig det framstår som nödvändigt, att det inte ställs i strykclass vid fördelningen av kreditmedlen. Riksförbundet vill därför även instämma i det i motionerna framlagda förslaget om att möjligheter ånyo bör öppnas för jordbruket att uppta sekundärlån och tillstyrka att de föreslagna utredningarna kommer till stånd.

Utskottet

De svårigheter att få tillräckliga krediter som uppkommit för den mindre företagsamheten och för jordbruket och vilka bildar bakgrunden till de av utskottet i ett sammanhang behandlade motionerna I:38 och II:44, I:198 och II:237, II:316 samt I:312 och II:363 har under senare år vid flera tillfällen aktualiserats inom riksdagen och i anledning av väckta motioner övervägts inom utskottet.

I de nu föreliggande motionerna har berörts vissa institutionella problem som sammanhänger med det statliga kreditstödet åt hantverk och småindustri. Sålunda har bl. a. ifrågasatts att anförtro beslutanderätten i ärenden om statligt kreditstöd till bankerna. Utskottet, som icke anser sig nu böra göra något uttalande om lämpligheten av en sådan anordning, finner att denna fråga bör kunna prövas av utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri inom ramen för gällande direktiv för utredningen, eftersom utredningen har att pröva de administrativa formerna för handläggningen av ärenden om statligt kreditstöd. Detsamma gäller de i övriga motioner väckta förslagen i syfte att tillgodose berörda näringsgrenars behov av långfristiga krediter på ett bättre sätt, exempelvis genom emission av obligationslån. Utredningen har själv uppgivit att under utredningsarbetet frågan kommer att behandlas i vilken utsträckning inom det statliga kreditstödet nuvarande ram utrymme bör finnas för långfristiga krediter åt hantverk och småindustri och därmed jämförlig verksamhet. Det förutses också att spörsmålet om långfristiga krediter till hantverk och småindustri kan komma att beröras i samband med utredningens redogörelse för de kreditpolitiska åtgärdernas inverkan på de faktiska möjligheterna att få kreditgarantilån. Vid sådant förhållande synes det utskottet saknas tillräckliga skäl att — utan att avvakta de ställningstaganden som utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri kommer att göra — nu förorda tillsättandet av en utredning om småföretagens

kapitalproblem. Utskottet anser sig dock böra förordade att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att motionerna I:38 och II:44, I:198 och II:237, II:316 samt I:312 och II:363 i vad de avser kreditproblem inom hantverk och småindustri måtte överlämnas till nämnda utredning att tagas under övervägande vid utredningsarbetet. Denna utredning beräknar kunna avsluta sitt arbete innevarande år. Det må vidare erinras om att inom Svenska bankföreningen undersökes möjligheterna att bilda ett hypoteksinstitut med anknytning till affärsbankerna för förmedling av långfristig kredit till mindre och medelstora företag.

Vad härefter angår det i motionen II:316 framställda förslaget om att utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri skulle pröva lämpligheten av att också handelsidkare kommer i åtnjutande av samma förmåner som övriga småföretagare vill utskottet framhålla följande. Utskottet delar den av utredningen själv framförda uppfattningen att det icke kan göras gällande att detaljhandels kreditproblem är så likartade dem som utredningen har att behandla att de av denna anledning bör hänskjutas dit. Det torde vidare få förutsättas, att en utredning om detaljhandels kreditproblem kommer att kräva omfattande undersökningar exempelvis angående de nuvarande kreditförhållandena inom näringen samt näringens räntabilitetsutveckling. Utskottet kan icke finna att utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri lämpligen bör åläggas undersökningar av detta slag. Det kan emellertid förtjäna övervägas att i annan ordning utreda nu berörda spörsmål om detaljhandels ställning när det gäller statliga stödåtgärder på kreditområdet, men förutsättningarna för en sådan utredning torde vara lättare att bedöma när utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri avslutat sitt arbete. Med hänsyn till det anförda kan utskottet icke för närvarande förordade bifall till motionen II:316 i vad den avser yrkandet om utredning rörande detaljhandels kreditproblem.

Den redogörelse lantbruksstyrelsen lämnat för jordbrukets kreditproblem visar att läget för många jordbrukare blivit bekymmersamt till följd av svårigheterna att skaffa kapital. Ej minst den fortgående rationaliseringen innebär, såsom fullmäktige i riksgäldskontoret framhållit, en utveckling mot alltmer kapitalkrävande driftförhållanden. Utskottet vill understryka att kapitalanskaffningens svårigheter icke orsakats av brist på lämpliga lånformer utan väsentligen har sin grund i gällande kreditrestriktioner. Då utskottet i annat sammanhang torde få taga ställning till utformningen av penning- och kreditpolitiken anser sig utskottet icke för närvarande böra ingå på frågan om kreditrestriktionernas utformning och därmed sammanhängande prioriteringsspörsmål. Utskottet vill tillägga att jordbrukets kreditproblem i viss utsträckning kan väntas bli behandlade av kreditmarknadsutredningen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen — i anledning av motionerna I:38 och II:44, I:198 och II:237, II:316 samt I:312 och II:363 — må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att motionerna i vad de avser kreditproblem inom hantverk och småindustri överlämnas till utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri att tagas under övervägande vid fullgörande av utredningens uppdrag;

2) att motionerna i övrigt må anses besvarade genom vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 16 april 1958

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Eliasson, Domö, Strandler, Kronstrand och Elowsson;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Andersson i Ronneby, Carlsson i Tibro, Svensson i Stenkyrka, Adamsson, Boija, Bengtsson i Landskrona och Hamilton.